VAATIVA TYÖ JA TYÖSSÄ SELVIYTYMINEN NUORTEN LÄÄKÄREIDEN PUHEESSA

Sirpa Wrede

24.11.2017

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

LAADULLINEN HAASTATTELUTUTKIMUS LÄÄKÄREISTÄ

38 haastattelua, n. 60 h / 500 s. lääkäreiden puhetta, teemahaastattelu työstä ja autonomiasta. Kysymysten lisäksi vinjettejä ja väittämiä.

Yhteistyössä:

Suomen Lääkäriliitto ja

Helsingin yliopiston sosiaali-tieteiden laitos, sosiologian oppiaine

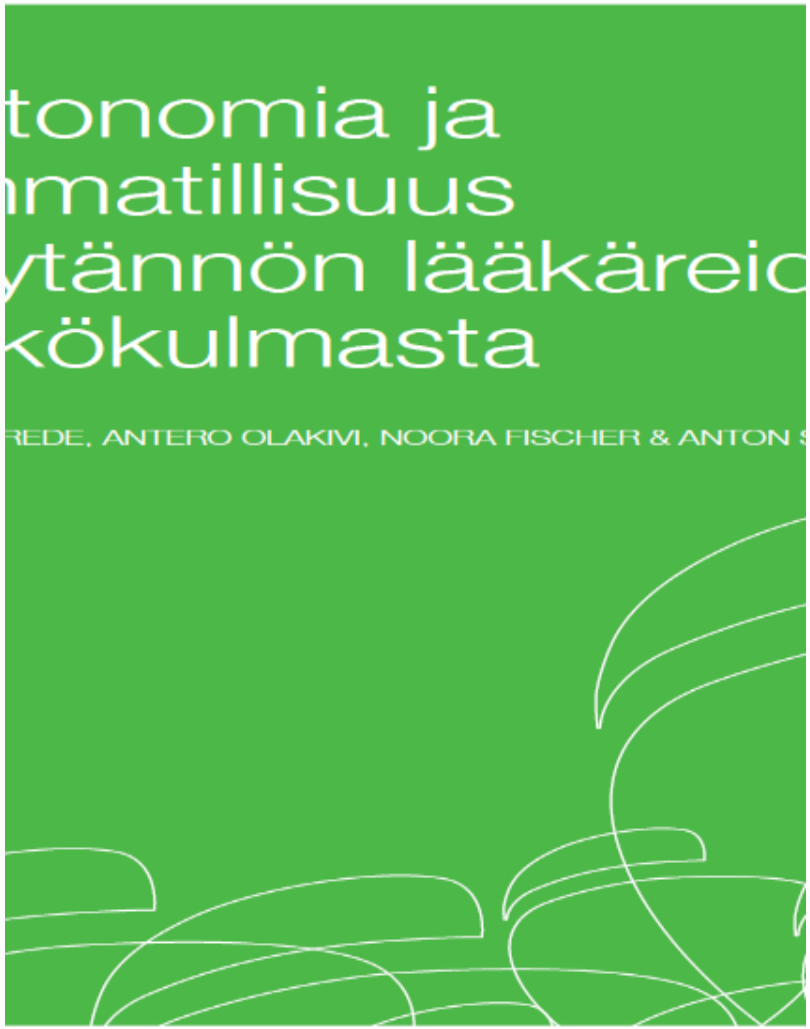

KANSAINVÄLISESTI ”LIIKEHDINTÄÄ”?

TYÖN VAATIVUUS LÄÄKÄREIDEN PUHEISSA

- Lähtökohtaisesti vaativaa työtä, vaativuutta ihannoidaan. Vaativuus voi olla ammatin valinnan ja ammatti-identiteetin perusta
- Kuitenkin: Kun työstä puhutaan vaativana työhön liittyvät odotukset ja vaatimukset ovat ainakin jossain määrin täytettävissä
- Vaikeat tilanteet kunnian lähteitä: pystyn, vaikka työ on vaativaa → Työn vaativuus positiivisena haasteena

PÄRJÄÄMISEN EETOS JA JAKSAMISEN KULTTUURI

- Monet nuoret lääkärit Suomessa ajattelevat että lääkärinä tulisi selvitä mahdollisimman itsenäisesti ja että hyvä lääkäri huolehtii itsestään ja jaksamisestaan = työn liika kuormittavuus yksilön, ei kollegion ongelma
- … mutta moni kaipaisi myös esim. enemmän seniorikollegan tukea. Itseohjautuvuus ihanteena tekee välillä neuvon pyytämisen vaikeaksi

- ”ihan nuorena lääkärinä… olis toivonu, että ois ollu semmonen ilmapiiri, että oisvähän herkemmin saanu konsultoida vanhempaa kollegaa. Siel saatto olla semmonen ilmapiiri, että pitäs selvitä itse ja kaikki täst on selvinny”
- ”Tää on tämmönen tosi iso organisaatio missä mä oon nytte ja mä oon aika uus siellä niin mulla ei hirveesti näitä työ-, tai siis on mulla on paljon työkavereita (…) mut se on aika yksinäistä se työ”
- ”

KUORMITUSTEKIJÖITÄ

- Työorganisaatioon liittyvät tekijät: resurssien niukkuus, kömpelösti toimivat tietojärjestelmät, tehtävät, jotka eivät näyttäydy lääkärintyönä
- Aikaan liittyvät: Kiire, vaikeus hallita ajankäyttöä, ylityöt
- Työn määrään liittyvät: kiivastahtisen potilastyön ohella paperityöt
- Työn henkinen kuormittavuus: Oma epävarmuus, työn yksinäisyys ja ”suuret saappaat”, ”vaikeat” potilaat
- Työn yleinen hallitsemattomuus: Esim. osaamisen haastava potilasaines (monisairaat potilaat terveyskeskuksissa) tai tilanteet, joissa haastavasta potilastyöstä on selviydyttävä liian yksin (päivystystyö sairaaloissa)

TERVEYSKESKUS – AMMATINVALINNAN KOETTELUA?

”pitää olla todella kiinnostunut ihmisten auttamisesta että haluu jäädä sinne”…”kun yksityiselki saa töitä ja silloin ne on aika terveitä potilaita ja helppoo ja rahakasta”

”vastavalmistuneensa se jotenki se työmäärä tuntuu (…) jotenkin ylivoimasemmalta (…) siinä on ehkä se semmonen oman osaamisen epävarmuus ja sitten toisaalta se epävarmuuden sietäminen”

”jokainen työpäivä vähän jännittävä”

”tietysti lisähaastetta on tuonut se, että kaikki käytännöt on ihan uudet”

”miten sinä nuori tyttö tiedät yhtään mistään mitään”

KOHTUUTON KUORMITTAVUUS

- Lamaannuttava kuormittavuus, johon liittyy kokemuksia, joissa puhuja menettää toimijuutensa ja joutuu toisten toiminnan tai rakenteellisten ehtojen kohteeksi.
- Ylitsepääsemättömiä haasteita
- Kohtuuttomina kuvatut tilanteet ja asemat liittyvät kykenemättömyyteen, epäoikeudenmukaisuuteen ja jopa häpeään.
- Voimattomuuden tunne, kun lääkärintyön ihanteisiin pyrkiminen on raskasta tai vaikeaa

MIKSI KUORMITTAVUUDESTA PITÄISI OLLA HUOLISSAAN?

- Kuormittavuus voi uhata tunnetta siitä, että selviytyy työstä
- Kun omat ihanteet ja työn arki jäävät etäälle toisistaan, voi jopa ammatin/suuntautumisen vaihto alkaa väikkyä mielessä
- Pärjäämään pakotetuista voi kasvaa selviytyjiä, mutta ei välttämättä hyviä lääkäreitä

KEINOJA TYÖN HALLINNAN TUKEMISEEN?

- **Organisaatio** ”kasvattaa” nuoria lääkäreitä – mihin? Katse työn järjestämisen tapoihin
- **Työkulttuuri:** Fiksu kysyy ensin ja hoitaa sitten – toimivia konsultaatiokanavia tukeva kulttuuri, ”saa ja pitää kysyä”
- **Yhteisöllinen työote:** Etenkin vaativien potilaiden / omaisten kanssa toimittaessa tarvitaan kollegiaalista tukea niin, ettei nuori lääkäri jää yksin esim. painostuksen edessä

→ Millaisen kollegion työyhteisössä toimivat lääkärit muodostavat vai muodostavatko? Miten nuorten lääkäreiden tilanne huomioidaan?

MIKSI JA MILLAISTA YHTEISÖLLISYYTTÄ?

1) Kollegiaalisuus mahdollistaa lääkäriyden: puhutaan ”samaa kieltä” kun konsultoidaan, kollegiaalisuus on käytännön tukea, esimiehenä toinen lääkäri ymmärtää, millaista lääkärin työ ”oikeasti” on.
2) Nyky-yhteiskunnassa lääkäriys on uskottavampaa, kun se on yhteistoiminnallista
3) Yhteisöllisyyttä rakennettava paitsi positiivisin keinoin myös kurilla: ”sooloilijat” uhkaavat asemaa
4) Kutsumuksellinen lääkäri-identiteetti antaa merkityksen työlle mutta voi myös olla taakka, kun toisaalta haluttaisiin, että työ on ”vain työtä”, eikä kolonisoisi vapaa-aikaa: Avointa puhetta työn järjestämisen tavoista ja valmiutta muutokseen?

KIITOS!